ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΑΠΟΦΑΣΗ (ΕΕ) 2020/1205 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 6ης Αυγούστου 2020

σχετικά με τις εθνικές διατάξεις που κοινοποίησε η Σλοβακική Δημοκρατία δυνάμει του άρθρου 114 παράγραφος 4 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά την περιεκτικότητα των φωσφορικών λιπασμάτων σε κάδμιο

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό C(2020) 5285]

(Το κείμενο στη σλοβακική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 114 παράγραφος 6,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

1. **ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ**

(1) Στις 9ης Αυγούστου 2019 η Σλοβακική Δημοκρατία κοινοποίησε στην Επιτροπή, βάσει του άρθρου 114 παράγραφος 4 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), την πρόθεσή της να διατηρήσει της εθνικές διατάξεις της σχετικά με την περιεκτικότητα των φωσφορικών λιπασμάτων σε κάδμιο, οι οποίες παρεκκλίνουν από τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/1009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([1]).

1.1. **Νομοθεσία της Ένωσης**

1.1.1. *Άρθρο 114 παράγραφοι 4 και 6 της ΣΛΕΕ*

(2) Το άρθρο 114 παράγραφοι 4 και 6 της ΣΛΕΕ προβλέπει ότι:

«4. Όταν, μετά τη θέσπιση μέτρου εναρμόνισης από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, από το Συμβούλιο ή από την Επιτροπή, ένα κράτος μέλος θεωρεί αναγκαίο να διατηρήσει εθνικές διατάξεις που δικαιολογούνται από τις επιτακτικές ανάγκες που προβλέπονται στο άρθρο 36 ή διατάξεις σχετικές με την προστασία του περιβάλλοντος ή του χώρου εργασίας, τις κοινοποιεί στην Επιτροπή, καθώς και τους λόγους διατήρησής τους.

[…]

6. Η Επιτροπή, εντός έξι μηνών από τις κοινοποιήσεις που αναφέρονται στις παραγράφους 4 […] εγκρίνει ή απορρίπτει τις εν λόγω εθνικές διατάξεις, αφού εξακριβώσει εάν αποτελούν ή όχι μέσο αυθαιρέτων διακρίσεων ή συγκεκαλυμμένο περιορισμό του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών, και εάν συνιστούν ή όχι εμπόδιο στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

Εάν η Επιτροπή δεν αποφασίσει εντός αυτής της περιόδου, οι εθνικές διατάξεις, περί των οποίων οι παράγραφοι 4 […], λογίζονται ότι έχουν εγκριθεί.

Εάν η πολυπλοκότητα του αντικειμένου το δικαιολογεί, και δεν υπάρχει κίνδυνος για την υγεία του ανθρώπου, η Επιτροπή μπορεί να κοινοποιήσει στο συγκεκριμένο κράτος μέλος ότι η περίοδος η αναφερόμενη στην παρούσα παράγραφο μπορεί να παραταθεί μέχρι ένα εξάμηνο.».

([1]) Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, για τη θέσπιση κανόνων σχετικά με τη διάθεση προϊόντων λίπανσης της ΕΕ στην αγορά και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 1069/2009 και (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2003/2003 (ΕΕ L 170 της 25.6.2019, σ. 1).

1.2. **Κανόνες εναρμόνισης στον τομέα των προϊόντων λίπανσης**

1.2.1. *Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2003/2003*

(3) Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2003/2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([2]) εφαρμόζεται στα προϊόντα που διατίθενται στην αγορά ως λιπάσματα που φέρουν την ένδειξη «λίπασμα ΕΚ». Κάθε λίπασμα το οποίο ανήκει σε έναν από τους τύπους λιπασμάτων του παραρτήματος Ι του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2003/2003 και το οποίο πληροί τους όρους που καθορίζονται στον εν λόγω κανονισμό μπορεί να χαρακτηρίζεται ως «λίπασμα ΕΚ» και να κυκλοφορεί ελεύθερα στην εσωτερική αγορά.

(4) Στο παράρτημα Ι του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2003/2003 προβλέπεται ένας εξαντλητικός κατάλογος με τους τύπους λιπασμάτων που καλύπτουν οι κανόνες εναρμόνισης. Για κάθε τύπο λιπάσματος προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις, για παράδειγμα σχετικά με την περιεκτικότητα σε θρεπτικά συστατικά, τη διαλυτότητα των θρεπτικών συστατικών ή τις μεθόδους επεξεργασίας.

(5) Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2003/2003 εφαρμόζεται κυρίως στα ανόργανα λιπάσματα. Ορισμένοι καλυπτόμενοι τύποι λιπασμάτων έχουν περιεκτικότητα σε φωσφόρο 5 % κατά μάζα ή μεγαλύτερη σε ισοδύναμα πεντοξειδίου του φωσφόρου (P_2O_5).

(6) Στο άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2003/2003 προβλέπεται η αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των λιπασμάτων ΕΚ στην ελεύθερη αγορά και αναφέρεται ότι τα κράτη μέλη δεν απαγορεύουν, περιορίζουν ή εμποδίζουν τη διάθεση στην αγορά λιπασμάτων τα οποία φέρουν το χαρακτηρισμό «λίπασμα ΕΚ» και τα οποία ανταποκρίνονται στις διατάξεις του εν λόγω κανονισμού, επικαλούμενα σύνθεση, ενδείξεις αναγνώρισης, επισήμανση ή συσκευασία, καθώς και άλλες διατάξεις του εν λόγω κανονισμού.

(7) Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2003/2003 δεν καθορίζει οριακές τιμές για τους επιμολυντές στα λιπάσματα ΕΚ. Κατά συνέπεια, με λίγες εξαιρέσεις βάσει των αποφάσεων των Επιτροπής κατ' εφαρμογή των αντίστοιχων διατάξεων της ΣΛΕΕ ([3]), τα λιπάσματα ΕΚ με περιεκτικότητα σε φώσφορο τουλάχιστον 5 % P_2O_5 κυκλοφορούν ελεύθερα στην εσωτερική αγορά ανεξάρτητα από την περιεκτικότητά τους σε κάδμιο.

(8) Ωστόσο, η πρόθεση της Επιτροπής να ρυθμίσει την τυχαία παρουσία καδμίου στα ανόργανα λιπάσματα είχε ήδη ανακοινωθεί στην αιτιολογική σκέψη 15 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2003/2003. Σύμφωνα με αυτή, «[τ]α λιπάσματα μπορούν να περιέχουν ως προσμείξεις ουσίες οι οποίες ενδέχεται να παρουσιάζουν κινδύνους για την υγεία των ανθρώπων και των ζώων καθώς και για το περιβάλλον. Μετά τη γνωμοδότηση της επιστημονικής επιτροπής για την τοξικότητα, την οικοτοξικότητα και το περιβάλλον (SCTEE), η Επιτροπή σκοπεύει να ρυθμίσει την τυχαία παρουσία καδμίου στα ανόργανα λιπάσματα και, εφόσον απαιτείται, να εκπονήσει πρόταση κανονισμού την οποία σκοπεύει να υποβάλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Εάν κριθεί σκόπιμο, θα αναληφθεί η διενέργεια παρόμοιας μελέτης σχετικά με άλλες προσμείξεις».

1.2.2. *Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1009*

(9) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2019/1009 θεσπίζει κανόνες εναρμόνισης για τα «προϊόντα λίπανσης της ΕΕ». Καταργεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2003/2003 από την 16η Ιουλίου 2022.

(10) Τα προϊόντα λίπανσης της ΕΕ είναι προϊόντα λίπανσης που φέρουν σήμανση CE όταν διατίθενται στην εσωτερική αγορά. Ένα προϊόν λίπανσης της ΕΕ πρέπει να πληροί τις απαιτήσεις που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2019/1009 για τη σχετική κατηγορία λειτουργίας προϊόντος («ΚΛΠ») και την ή τις κατηγορίες συστατικών υλικών και να επισημαίνεται σύμφωνα με τις απαιτήσεις επισήμανσης που ορίζονται στον συγκεκριμένο κανονισμό. Υπάρχουν επτά ΚΛΠ για τα προϊόντα λίπανσης της ΕΕ, μία εκ των οποίων καλύπτει τα λιπάσματα.

(11) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2019/1009 καλύπτει τα ανόργανα λιπάσματα με πιο γενικό τρόπο σε σχέση με το παράρτημα Ι του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2003/2003, με την επιφύλαξη ορισμένων γενικών απαιτήσεων σχετικά με την ποιότητα και την ασφάλειά τους. Επιπλέον, ο κανονισμός (ΕΕ) 2019/1009 εφαρμόζεται στα οργανικά και οργανο-ανόργανα λιπάσματα, τα οποία δεν εμπίπτουν στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2003/2003.

(12) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2019/1009 θεσπίζει σε επίπεδο Ένωσης την έννοια των «φωσφορικών λιπασμάτων» για τα οργανο-ανόργανα λιπάσματα ή τα ανόργανα μακροθρεπτικά λιπάσματα με περιεκτικότητα σε φώσφορο τουλάχιστον 5 % P_2O_5.

([2]) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2003/2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Οκτωβρίου 2003, σχετικά με τα λιπάσματα (ΕΕ L 304 της 21.11.2003, σ. 1).

([3]) Βλέπε αποφάσεις της Επιτροπής της 3ης Ιανουαρίου 2006: 2006/347/ΕΚ σχετικά με τις εθνικές διατάξεις που κοινοποίησε το Βασίλειο της Σουηδίας δυνάμει του άρθρου 95 παράγραφος 4 της συνθήκης ΕΚ σχετικά με τη μέγιστη επιτρεπόμενη περιεκτικότητα των λιπασμάτων σε κάδμιο (ΕΕ L 129 της 17.5.2006, σ. 19)· 2006/348/ΕΚ σχετικά με τις εθνικές διατάξεις που κοινοποίησε η Δημοκρατία της Φινλανδίας δυνάμει του άρθρου 95 παράγραφος 4 της συνθήκης ΕΚ σχετικά με τη μέγιστη επιτρεπόμενη περιεκτικότητα των λιπασμάτων σε κάδμιο (ΕΕ L 129 της 17.5.2006, σ. 25)· και 2006/349/ΕΚ σχετικά με τις εθνικές διατάξεις που κοινοποίησε η Δημοκρατία της Αυστρίας δυνάμει του άρθρου 95 παράγραφος 4 της συνθήκης ΕΚ σχετικά με τη μέγιστη επιτρεπόμενη περιεκτικότητα των λιπασμάτων σε κάδμιο (ΕΕ L 129 της 17.5.2006, σ. 31).

(13) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2019/1009 ορίζει, για πρώτη φορά σε επίπεδο Ένωσης, οριακές τιμές για τους επιμολυντές στα προϊόντα λίπανσης της ΕΕ. Βάσει του σημείου 3 στοιχείο α) ii) στην ΚΛΠ 1(Β), «Οργανο-ανόργανο λίπασμα», και του σημείου 2 στοιχείο α) ii) στην ΚΛΠ 1(Γ)(Ι), «Ανόργανο μακροθρεπτικό λίπασμα», του παραρτήματος Ι του εν λόγω κανονισμού, η περιεκτικότητα των φωσφορικών λιπασμάτων σε κάδμιο δεν πρέπει να υπερβαίνει την οριακή τιμή των 60 mg/kg P_2O_5.

(14) Η αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας κατοχυρώνεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1009, σύμφωνα με το οποίο τα κράτη μέλη δεν εμποδίζουν, για λόγους που αφορούν τη σύνθεση, την επισήμανση ή άλλες πτυχές που καλύπτονται από τον εν λόγω κανονισμό, τη διάθεση στην αγορά όσων προϊόντων λίπανσης της ΕΕ συμμορφώνονται με τον εν λόγω κανονισμό. Ωστόσο, σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1009, ένα κράτος μέλος το οποίο, στις 14 Ιουλίου 2019, απολαύει παρέκκλισης από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2003/2003 όσον αφορά την περιεκτικότητα των λιπασμάτων σε κάδμιο σύμφωνα με το άρθρο 114 παράγραφος 4 της ΣΛΕΕ μπορεί να συνεχίσει να εφαρμόζει τις εθνικές οριακές τιμές για την περιεκτικότητα των φωσφορικών λιπασμάτων σε κάδμιο μέχρις ότου εφαρμοστούν σε ενωσιακό επίπεδο εναρμονισμένες οριακές τιμές για την περιεκτικότητα των φωσφορικών λιπασμάτων σε κάδμιο, οι οποίες θα είναι ίσες ή χαμηλότερες από την εθνική οριακή τιμή.

(15) Επιπλέον, έως τις 16 Ιουλίου 2026, η Επιτροπή έχει την υποχρέωση να επανεξετάσει τις οριακές τιμές για την περιεκτικότητα των φωσφορικών λιπασμάτων σε κάδμιο, με σκοπό να αξιολογηθεί η σκοπιμότητα μείωσης των εν λόγω οριακών τιμών σε χαμηλότερο ενδεδειγμένο επίπεδο. Η Επιτροπή πρέπει να λαμβάνει υπόψη περιβαλλοντικούς παράγοντες, ιδίως στο πλαίσιο των εδαφικών και κλιματολογικών συνθηκών, υγειονομικούς παράγοντες, καθώς και κοινωνικοοικονομικούς παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των ζητημάτων που αφορούν την ασφάλεια εφοδιασμού.

1.2.3. *Προαιρετικό καθεστώς*

(16) Η αγορά της ΕΕ για τα προϊόντα λίπανσης είναι μόνο εν μέρει εναρμονισμένη.

(17) Στόχος του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2003/2003 είναι η διασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας λιπασμάτων ΕΚ στην εσωτερική αγορά. Ωστόσο, ο εν λόγω κανονισμός δεν επηρεάζει τα «εθνικά λιπάσματα» που διατίθενται στην αγορά των κρατών μελών σύμφωνα με τη σχετική εθνική τους νομοθεσία. Οι παραγωγοί μπορούν να επιλέγουν να διαθέτουν τα λιπάσματα στο εμπόριο ως «λιπάσματα ΕΚ» ή ως «εθνικά λιπάσματα».

(18) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2019/1009 διατηρεί το προαιρετικό καθεστώς ως έχει. Κατά συνέπεια, διασφαλίζει την ελεύθερη κυκλοφορία προϊόντων λίπανσης της ΕΕ στην εσωτερική αγορά και συνεχίζει να επιτρέπει τη διάθεση στην αγορά εθνικών προϊόντων λίπανσης. Η επιλογή εναπόκειται στον παρασκευαστή.

(19) Βάσει τόσο του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2003/2003 όσο και του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1009, τα κράτη μέλη δεν πρέπει να εμποδίζουν τη διάθεση στην αγορά συμμορφούμενων λιπασμάτων της ΕΕ και, αντίστοιχα, προϊόντων λίπανσης της ΕΕ για λόγους που σχετίζονται, μεταξύ άλλων, με την περιεκτικότητα σε κάδμιο.

(20) Ωστόσο, τα κράτη μέλη μπορούν να διατηρούν ή να θεσπίζουν οποιεσδήποτε οριακές τιμές που θεωρούνται κατάλληλες για τους επιμολυντές στα εθνικά προϊόντα λίπανσης. Η απειλή την οποία συνεπάγεται η συσσώρευση καδμίου για τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα της παραγωγής των καλλιεργειών αποτελεί πηγή ανησυχίας για όλα τα κράτη μέλη, σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό. Τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν ήδη θεσπίσει κανόνες που περιορίζουν την περιεκτικότητα των εθνικών προϊόντων λίπανσης σε κάδμιο, με στόχο τη μείωση των εκπομπών καδμίου στο περιβάλλον και, κατά αυτό τον τρόπο, την έκθεση των ανθρώπων σε κάδμιο. Αυτή η απόφαση δεν κάνει αναφορά σε αυτό τον τύπο κανόνων.

(21) Συνεπώς, οι ενωσιακοί κανόνες εναρμόνισης συνυπάρχουν με τις εθνικές διατάξεις που εφαρμόζονται στα προϊόντα λίπανσης.

1.3. **Κοινοποιηθείσες εθνικές διατάξεις**

(22) Οι εθνικές διατάξεις που κοινοποίησε η Σλοβακική Δημοκρατία όσον αφορά τις οριακές τιμές του καδμίου για τα φωσφορικά λιπάσματα («οι κοινοποιηθείσες εθνικές διατάξεις») περιέχονται στο διάταγμα αριθ. 577/2005 του υπουργείου Γεωργίας της Σλοβακικής Δημοκρατίας σχετικά με τον καθορισμό των τύπων λιπασμάτων, της σύνθεσης, της συσκευασίας και της επισήμανσης των λιπασμάτων, των αναλυτικών μεθόδων δοκιμής των λιπασμάτων, των στοιχείων κινδύνου και των οριακών τιμών τους για τις μεμονωμένες ομάδες λιπασμάτων, των επιτρεπόμενων αποκλίσεων και των ορίων για τα γεωργικά λιπάσματα για τους σκοπούς του νόμου αριθ. 136/2000 σχετικά με τα λιπάσματα και του νόμου αριθ. 220/2004 σχετικά με την προστασία και τη χρήση της γεωργικής γης.

(23) Στο παράρτημα 3 σημείο 1 του διατάγματος αριθ. 577/2005 καθορίζεται οριακή τιμή 20 mg/kg P_2O_5 για το κάδμιο. Αυτή η οριακή τιμή εφαρμόζεται σε τρεις κατηγορίες λιπασμάτων: φωσφορικά λιπάσματα, σύνθετα λιπάσματα και λιπάσματα που περιέχουν επίσης ιχνοστοιχεία ανεξαρτήτως της περιεκτικότητάς τους σε P_2O_5. Η οριακή τιμή δεν εφαρμόζεται στα λιπάσματα ΕΚ σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2003/2003.

(24) Η Σλοβακική Δημοκρατία έχει καταστήσει σαφές στην κοινοποίησή της και στις πρόσθετες πληροφορίες που υπέβαλε στην Επιτροπή ότι η κοινοποίησή της καλύπτει μόνο τα φωσφορικά λιπάσματα που καλύπτονται από τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/1009 και διατίθενται στην αγορά της Σλοβακίας. Αυτά τα λιπάσματα αναφέρονται στο σημείο 3 στοιχείο α) σημείο ii) στην ΚΛΠ 1(Β) και στο σημείο 2 στοιχείο α) σημείο ii) στην ΚΛΠ 1(Γ)(Ι) του παραρτήματος Ι μέρος ΙΙ του εν λόγω κανονισμού, τα οποία εφαρμόζονται στα ανόργανα και οργανο-ανόργανα λιπάσματα με συνολική περιεκτικότητα σε φώσφορο ίση με περιεκτικότητα 5 % κατά μάζα σε ισοδύναμο πεντοδειξίου του φωσφόρου (P_2O_5) ή μεγαλύτερη.

(25) Επιπλέον, η Σλοβακική Δημοκρατία έχει επιβεβαιώσει ότι δεν υποβάλλει αίτηση για καμία άλλη παρέκκλιση όσον αφορά τη διάθεση στην αγορά προϊόντων λίπανσης κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1009.

1.4. **Διαδικασία**

(26) Όταν εκδόθηκε ο κανονισμός (ΕΕ) 2019/1009, η Σλοβακική Δημοκρατία μαζί με την Ουγγαρία και την Τσεχική Δημοκρατία υπέγραψαν πολιτική δήλωση στην οποία εξέφραζαν τη λύπη τους για την περιορισμένη φιλοδοξία του τελικού συμβιβασμού σχετικά με την οριακή τιμή του καδμίου στα φωσφορικά λιπάσματα και ανέφεραν ήδη ως λύση τις εθνικές παρεκκλίσεις από τον κανονισμό δυνάμει του άρθρου 114 παράγραφος 4 της ΣΛΕΕ.

(27) Με επιστολή της 9ης Αυγούστου 2019, η Σλοβακική Δημοκρατία κοινοποίησε στην Επιτροπή την πρόθεσή της να διατηρήσει τις εθνικές της διατάξεις σχετικά με την περιεκτικότητα των φωσφορικών λιπασμάτων σε κάδμιο, κατά παρέκκλιση από τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/1009. Σύμφωνα με το άρθρο 114 παράγραφος 4 της ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 36 της ΣΛΕΕ, οι λόγοι που προβάλλει η Σλοβακική Δημοκρατία βασίζονται σε επιτακτικές ανάγκες που σχετίζονται με την προστασία της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος.

(28) Με επιστολή της 9 Αυγούστου 2019, η Επιτροπή βεβαίωσε την παραλαβή της κοινοποίησης και ενημέρωσε τις σλοβακικές αρχές ότι η εξάμηνη περίοδος για την εξέτασή της σύμφωνα με το άρθρο 114 παράγραφος 6 της ΣΛΕΕ λήγει στις 10 Φεβρουαρίου 2020.

(29) Για την τεκμηρίωση της κοινοποίησής τους βάσει του άρθρου 114 παράγραφος 4 της ΣΛΕΕ, οι σλοβακικές αρχές υπέβαλαν πρόσθετες πληροφορίες στην Επιτροπή με την επιστολή της 27ης Σεπτεμβρίου 2019. Αυτές οι πληροφορίες παρέχουν ορισμένες διευκρινίσεις όσον αφορά το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής των κοινοποιηθεισών εθνικών διατάξεων που η Σλοβακική Δημοκρατία σκοπεύει να διατηρήσει, καθώς και αναλυτικά δεδομένα σχετικά με την αγορά λιπασμάτων στη Σλοβακική Δημοκρατία.

(30) Εκτός από αυτές τις πρόσθετες πληροφορίες, η Σλοβακική Δημοκρατία απέστειλε με επιστολή της 8ης Νοεμβρίου 2019 μελέτη που εκπόνησε ο γαλλικός οργανισμός ANSES σχετικά με την έκθεση στο κάδμιο και στην οποία προτείνονται τιμές αναφοράς τοξικότητας για την κατάποση (Toxicity Reference Value, TRV), υγειονομικές τιμές σύγκρισης στον οργανισμό (για παράδειγμα, στο αίμα και στα ούρα) και οριακές τιμές για το κάδμιο στα προϊόντα λίπανσης, καθώς και μέσα υποστήριξης των καλλιεργειών για τον έλεγχο της μόλυνσης των γεωργικών εδαφών και της μόλυνσης της φυτικής παραγωγής ([4]).

(31) Επιπλέον, η Επιτροπή δημοσίευσε ανακοίνωση σχετικά με την κοινοποίηση στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* ([5]) για να πληροφορήσει άλλα ενδιαφερόμενα μέρη για την πρόθεση της Σλοβακικής Δημοκρατίας να διατηρήσει τις εθνικές της διατάξεις, καθώς και τους λόγους που επικαλέστηκε για να υποστηρίξει το αίτημα. Με επιστολή της 19ης Νοεμβρίου 2019, η Επιτροπή πληροφόρησε επίσης τα άλλα κράτη μέλη σχετικά με την κοινοποίηση και τους παρέσχε την ευκαιρία να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους εντός 30 ημερών.

(32) Η Επιτροπή έλαβε παρατηρήσεις εντός της συγκεκριμένης προθεσμίας από δύο κράτη μέλη, και πιο συγκεκριμένα από την Τσεχική Δημοκρατία και το Βασίλειο του Βελγίου. Αμφότερα τα κράτη μέλη ανέφεραν ότι δεν είχαν να υποβάλουν καμία παρατήρηση όσον αφορά την κοινοποίηση. Δεν υποβλήθηκαν παρατηρήσεις μετά τη δημοσίευση της κοινοποίησης στην Επίσημη Εφημερίδα.

(33) Στην απόφασή της που κοινοποιήθηκε στις 29 Ιανουαρίου 2020 ([6]), σύμφωνα με το άρθρο 114 παράγραφος 6 τρίτο εδάφιο της ΣΛΕΕ, και δεδομένης της πολυπλοκότητας του ζητήματος και της απουσίας κινδύνου για την ανθρώπινη υγεία λόγω της παράτασης αυτής καθαυτής, η Επιτροπή έκρινε δικαιολογημένη την παράταση της περιόδου που προβλέπεται στο άρθρο 114 παράγραφος 6 πρώτο εδάφιο της ΣΛΕΕ για ένα εξάμηνο έως τις 10 Αυγούστου 2020. Επειδή η πολυπλοκότητα του θέματος σχετιζόταν με τους όρους του παραδεκτού, η Επιτροπή συμπεριέλαβε την απόφαση σχετικά με το παραδεκτό τής κοινοποίησης στην παρούσα απόφαση.

([4]) Avis de l'Agence nationale de sécurité sanitaire de l'alimentation, de l'environnement et du travail relatif a l'Exposition au cadmium (CAS n°7440-43-9), – Propositions de valeurs toxicologiques de référence (VTR) par ingestion, de valeurs sanitaires repères dans les milieux biologiques (sang, urine, …) et de niveaux en cadmium dans les matières fertilisantes et supports de culture permettant de maîtriser la pollution des sols agricoles et la contamination des productions végétales: https://www.anses.fr/fr/system/files/VSR2015SA0140.pdf

([5]) ΕΕ C 394 της 21.11.2019, σ. 2.

([6]) Απόφαση της Επιτροπής για την παράταση της περιόδου που αναφέρεται στο άρθρο 114 παράγραφος 6 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά τις εθνικές διατάξεις σχετικά με τη μέγιστη επιτρεπόμενη περιεκτικότητα των λιπασμάτων σε κάδμιο που κοινοποίησε η Σλοβακική Δημοκρατία δυνάμει του άρθρου 114 παράγραφος 4 της Συνθήκης [C(2020) 376 final].

2. **ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ**

2.1. **Παραδεκτό**

(34) Σύμφωνα με το άρθρο 114 παράγραφοι 4 και 6 της ΣΛΕΕ, ένα κράτος μέλος μπορεί, μετά τη θέσπιση μέτρου εναρμόνισης, να διατηρήσει πιο αυστηρές εθνικές διατάξεις που δικαιολογούνται από τις επιτακτικές ανάγκες που προβλέπονται στο άρθρο 36 της ΣΛΕΕ ή διατάξεις σχετικές με την προστασία του περιβάλλοντος ή του χώρου εργασίας, υπό τον όρο ότι κοινοποιεί αυτές τις εθνικές διατάξεις στην Επιτροπή και η Επιτροπή τις εγκρίνει.

(35) Η Σλοβακική Δημοκρατία ζητεί από την Επιτροπή να χορηγήσει παρέκκλιση η οποία θα επιτρέπει τη διάθεση στη σλοβακική αγορά μόνο των φωσφορικών λιπασμάτων με περιεκτικότητα σε πεντοξείδιο του φωσφόρου (P_2O_5) τουλάχιστον 5 % P_2O_5, τα οποία περιέχουν έως 20 mg καδμίου/kg P_2O_5. Στην επιστολή της 27ης Σεπτεμβρίου 2019, η Σλοβακική Δημοκρατία διευκρινίζει ότι πρόθεσή της είναι να διατηρήσει την παρέκκλιση από την οριακή τιμή που έχει οριστεί για το κάδμιο στα φωσφορικά λιπάσματα, τόσο για τα ανόργανα μακροθρεπτικά όσο και για τα οργανο-ανόργανα λιπάσματα.

(36) Για να εξακριβωθεί το παραδεκτό της κοινοποίησης, η Επιτροπή πρέπει να αξιολογήσει κατά πόσον οι σχετικές κοινοποιηθείσες εθνικές διατάξεις αποτελούν προϋπάρχον μέτρο που παρεκκλίνει από τον νεοθεσπισθέντα κανόνα εναρμόνισης, καθώς και κατά πόσον παρέχουν μεγαλύτερη προστασία.

2.1.1. *Σχετικά με το προϋπάρχον των κοινοποιηθεισών εθνικών διατάξεων*

(37) Για τους σκοπούς της παρούσας αξιολόγησης, είναι σημαντικό να επισημανθεί η ιδιαίτερη πολυπλοκότητα της εξεταζόμενης κατάστασης.

(38) Κατά πρώτον, ο εξαντλητικός κατάλογος των στενά καθορισμένων τύπων λιπασμάτων ΕΚ που περιλαμβανόταν στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2003/2003 θα αντικατασταθεί από ένα τελείως διαφορετικό κανονιστικό καθεστώς. Έτσι, ο κανονισμός (ΕΕ) 2019/1009 θα αντικαταστήσει αυτούς τους τύπους λιπασμάτων με πολύ πιο γενικές κατηγορίες λιπασμάτων, και θα διευρύνει το πεδίο εφαρμογής της εναρμόνισης σε κατηγορίες προϊόντων εκτός των λιπασμάτων. Με άλλα λόγια, ενώ ο κανονισμός (ΕΕ) 2019/1009 θα καλύπτει όλα τα προϊόντα που υπάγονταν σε καθεστώς εναρμόνισης δυνάμει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2003/2003, θα αποτελεί το πρώτο μέτρο εναρμόνισης για ορισμένες κατηγορίες λιπασμάτων που εμπίπτουν στο διευρυμένο πεδίο εφαρμογής του.

(39) Δεύτερον, ενώ ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2003/2003 εναρμονίζει τα λιπάσματα ΕΚ, δεν επιβάλλει εναρμονισμένη οριακή τιμή για το κάδμιο. Δηλαδή, ενώ ορισμένα από τα λιπάσματα που αφορούν οι κοινοποιηθείσες εθνικές διατάξεις έχουν ήδη αποτελέσει, καθεαυτά, αντικείμενο μέτρων εναρμόνισης, τα εν λόγω μέτρα εναρμόνισης δεν είχαν στοχεύσει μέχρι στιγμής τον κίνδυνο που προσπαθούν να αντιμετωπίσουν οι κοινοποιηθείσες εθνικές διατάξεις.

(40) Τρίτον, η Σλοβακική Δημοκρατία δεν υπέβαλε αίτηση για παρέκκλιση από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2003/2003 και, επί του παρόντος, δεν εφαρμόζει οριακή τιμή καδμίου για τα λιπάσματα ΕΚ.

(41) Αυτή η πολυπλοκότητα εγείρει το ερώτημα κατά πόσον θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι οι κοινοποιηθείσες εθνικές διατάξεις έχουν διατηρηθεί σε ισχύ και χρήζουν κοινοποίησης στην Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 114 παράγραφος 4 της ΣΛΕΕ όσον αφορά τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/1009, λαμβανομένης παράλληλα υπόψη της εναρμόνισης που έχει καθιερωθεί από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2003/2003.

(42) Αφενός, το άρθρο 3 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1009 επεκτείνει τις προγενέστερες παρεκκλίσεις από το άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2003/2003 στο άρθρο 3 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1009, επιτρέποντας έτσι στα υφιστάμενα εθνικά μέτρα που εφαρμόζονται νομίμως, βάσει κοινοποιήσεων σύμφωνα με το άρθρο 114 παράγραφος 4 της ΣΛΕΕ και αποφάσεων της Επιτροπής σύμφωνα με το άρθρο 114 παράγραφος 6 της ΣΛΕΕ, σε λιπάσματα καλυπτόμενα από το πεδίο εφαρμογής της εναρμόνισης που προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2003/2003, να εφαρμόζονται και στα προϊόντα λίπανσης της ΕΕ που θα εμπίπτουν στο διευρυμένο πλέον πεδίο εφαρμογής της εναρμόνισης για πρώτη φορά δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1009. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνει επίσης ότι ο κανονισμός (ΕΕ) 2019/1009 αποτελεί συνέχεια της εναρμόνισης δυνάμει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2003/2003.

(43) Αφετέρου, η αιτιολογική σκέψη 11 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1009 επιβεβαιώνει ότι ο νομοθέτης, παραφράζοντας το άρθρο 114 παράγραφος 4 της ΣΛΕΕ, θεώρησε ότι ο κανονισμός (ΕΕ) 2019/1009 θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη για τον σκοπό των αξιολογήσεων δυνάμει του άρθρου 114 παράγραφος 4 της ΣΛΕΕ:

«Διάφορα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει εθνικές διατάξεις που περιορίζουν την περιεκτικότητα σε κάδμιο των φωσφορικών λιπασμάτων, για λόγους προστασίας της υγείας του ανθρώπου και του περιβάλλοντος. Εάν ένα κράτος μέλος κρίνει αναγκαίο να διατηρήσει τις εν λόγω εθνικές διατάξεις μετά την έγκριση εναρμονισμένων οριακών τιμών δυνάμει του παρόντος κανονισμού και έως ότου οι εν λόγω εναρμονισμένες οριακές τιμές εξισωθούν με τις ήδη θεσπισμένες εθνικές οριακές τιμές ή είναι χαμηλότερες από αυτές, θα πρέπει να κοινοποιεί τις διατάξεις αυτές στην Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 114 παράγραφος 4 ΣΛΕΕ. Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 114 παράγραφος 5 ΣΛΕΕ, εάν ένα κράτος μέλος κρίνει αναγκαίο να θεσπίσει νέες εθνικές διατάξεις, όπως διατάξεις για τον περιορισμό της περιεκτικότητας σε κάδμιο των

φωσφορικών λιπασμάτων, επί τη βάσει νέων επιστημονικών στοιχείων σχετικών με την προστασία του περιβάλλοντος ή του χώρου εργασίας, για λόγους οι οποίοι συντρέχουν μόνον στην περίπτωσή του εν λόγω κράτους μέλους και οι οποίοι ανακύπτουν μετά την έκδοση του παρόντος κανονισμού, θα πρέπει να κοινοποιεί στην Επιτροπή τις μελετώμενες διατάξεις και τους λόγους που υπαγορεύουν τη θέσπισή τους. […]»

(44) Με την ερμηνεία αυτή συνάδει και η διαφορά στα καθ' ύλην πεδία εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2003/2003 και του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1009, καθώς ο κανονισμός (ΕΕ) 2019/1009 αντικαθιστά τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2003/2003 όχι μόνο με διευρυμένο πεδίο εφαρμογής αλλά και με ένα τελείως διαφορετικό κανονιστικό καθεστώς.

(45) Μπορεί να σημειωθεί επίσης ότι, σε παλαιότερες περιπτώσεις όπου ένα νέο μέτρο εναρμόνισης είχε αντικαταστήσει ένα υπάρχον μέτρο, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Δικαστήριο) έχει παραπέμψει μόνο στο νεοθεσπισθέν μέτρο εναρμόνισης ως το μέτρο που θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη για τον σκοπό των αξιολογήσεων δυνάμει του άρθρου 114 παράγραφος 4 της ΣΛΕΕ ([7]).

(46) Εν κατακλείδι, από τη στιγμή που ο κανονισμός (ΕΕ) 2019/1009 είναι το μέτρο εναρμόνισης που θα πρέπει να ληφθεί υπόψη για τον σκοπό των κοινοποιηθεισών εθνικών διατάξεων δυνάμει του άρθρου 114 παράγραφος 4 της ΣΛΕΕ, εναπόκειται στην Επιτροπή να εξακριβώσει κατά πόσον οι κοινοποιηθείσες εθνικές διατάξεις προϋπήρχαν, σύμφωνα με την απαίτηση του άρθρου 114 παράγραφος 4 της ΣΛΕΕ.

(47) Τέταρτον, τόσο ο κανονισμός (ΕΕ) 2019/1009 όσο και ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2003/2003 υπάγονται σε προαιρετικό καθεστώς όπως περιγράφεται ανωτέρω, γεγονός που σημαίνει ότι οι εθνικοί κανόνες μπορούν να συνυπάρχουν με τους κανόνες εναρμόνισης της ΕΕ, στο πλαίσιο του ίδιου καθ' ύλην πεδίου εφαρμογής με τους κανόνες εναρμόνισης, αλλά μόνο για προϊόντα που δεν διατίθενται στην αγορά βάσει των κανόνων εναρμόνισης. Οι κοινοποιηθείσες εθνικές διατάξεις εφαρμόζονταν έως σήμερα μόνο στη δεύτερη κατηγορία προϊόντων, δηλαδή στα λιπάσματα που αναφέρονται στην αιτιολογική σκέψη 17 ανωτέρω ως «εθνικά λιπάσματα». Συνεπώς, η τρέχουσα εφαρμογή των κοινοποιηθεισών εθνικών διατάξεων στα εν λόγω εθνικά λιπάσματα είναι νόμιμη, επειδή οι κανόνες εναρμόνισης είναι προαιρετικοί για το πρόσωπο που διαθέτει τα λιπάσματα στην αγορά. Ωστόσο, η Σλοβακική Δημοκρατία προτίθεται πλέον να εφαρμόσει τις ίδιες κοινοποιηθείσες εθνικές διατάξεις ως παρέκκλιση από τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/1009 ενώ δεν εφαρμόζονται ως παρέκκλιση από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2003/2003.

(48) Η πολυπλοκότητα αυτή εγείρει το ερώτημα κατά πόσον η κοινοποίηση που υπέβαλε η Σλοβακική Δημοκρατία μπορεί να θεωρηθεί ότι ισοδυναμεί με διατήρηση εθνικών διατάξεων για τον σκοπό του άρθρου 114 παράγραφος 4 της ΣΛΕΕ, και όχι με θέσπιση εθνικών διατάξεων μετά την έκδοση του μέτρου εναρμόνισης σύμφωνα με το άρθρο 114 παράγραφος 5 της ΣΛΕΕ.

(49) Επισημαίνεται αρχικά ότι οι κοινοποιηθείσες εθνικές διατάξεις βρίσκονται σε ισχύ στην παρούσα μορφή τους από το 2005. Συνεπώς, ήταν σε ισχύ κατά τον χρόνο κατάρτισης του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1009 και, ως εκ τούτου, προϋφίσταντο του εν λόγω κανονισμού. Η Σλοβακική Δημοκρατία δεν αιτείται, συνεπώς, θέσπιση εθνικών διατάξεων μετά την έκδοση του μέτρου εναρμόνισης, όπως θα συνέβαινε στην περίπτωση κοινοποίησης σύμφωνα με το άρθρο 114 παράγραφος 5 της ΣΛΕΕ.

(50) Από την άλλη, μπορεί να αμφισβητηθεί κατά πόσον οι κοινοποιηθείσες εθνικές διατάξεις θα διατηρηθούν κατά την έννοια του άρθρου 114 παράγραφος 4 της ΣΛΕΕ, εφόσον οι κοινοποιηθείσες εθνικές διατάξεις δεν εφαρμόζονται, στην τρέχουσα κατάστασή τους, στα λιπάσματα ΕΚ. Ωστόσο, η πρόθεση της Σλοβακικής Δημοκρατίας είναι να εφαρμόσει τις κοινοποιηθείσες εθνικές διατάξεις και στα προϊόντα λίπανσης της ΕΕ. Για να συμβεί αυτό, απαιτείται προσαρμογή της σλοβακικής νομοθεσίας.

(51) Για να προσδιοριστεί κατά πόσον οι κοινοποιηθείσες εθνικές διατάξεις προϋπήρχαν κατά την έννοια του άρθρου 114 παράγραφος 4 της ΣΛΕΕ, παρά τη μικρή προσαρμογή που θα απαιτηθεί προκειμένου να συμπεριλάβουν τα προϊόντα λίπανσης της ΕΕ, ενώ παράλληλα εξακολουθούν να αποκλείουν τα λιπάσματα ΕΚ, είναι σημαντικό να εξεταστεί ο σκοπός της διάκρισης μεταξύ του άρθρου 114 παράγραφος 4 και του άρθρου 114 παράγραφος 5 της ΣΛΕΕ.

(52) Αυτή η διάκριση έχει εξεταστεί από τη νομολογία του Δικαστηρίου. Στην υπόθεση C-3/00, Βασίλειο της Δανίας κατά Επιτροπής, το Δικαστήριο κατέληξε στο ακόλουθο συμπέρασμα όσον αφορά το άρθρο 95 της ΣΕΚ, το οποίο αντιστοιχεί στο άρθρο 114 της ΣΛΕΕ:

«Η διαφορά μεταξύ των δύο αυτών περιπτώσεων [τις οποίες προβλέπει το άρθρο 95] έγκειται στο ότι, στην πρώτη περίπτωση, η εθνική διάταξη υφίστατο προ του μέτρου εναρμονίσεως. Ήταν γνωστή στον κοινοτικό νομοθέτη, ο οποίος, πάντως, δεν μπόρεσε ή δεν θέλησε να εμπνευστεί από αυτή για την εναρμόνιση. Κρίθηκε ως εκ τούτου ότι έπρεπε να γίνει δεκτή η δυνατότητα του κράτους μέλους να ζητήσει οι κανόνες του να παραμείνουν σε ισχύ. Προς τούτο, η Συνθήκη απαιτεί τα εν λόγω μέτρα να δικαιολογούνται από επιτακτικές ανάγκες προβλεπόμενες στο άρθρο 30 ΕΚ ή αφορώσες την προστασία του χώρου εργασίας ή του περιβάλλοντος. Αντιθέτως, στη δεύτερη περίπτωση, η θέσπιση νέας εθνικής νομοθεσίας είναι ικανή να θέσει σε κίνδυνο την εναρμόνιση. Τα κοινοτικά όργανα δεν κατέστη εφικτό, εξ ορισμού, να λάβουν υπόψη την εθνική διάταξη κατά την κατάρτιση του μέτρου εναρμονίσεως. Στην περίπτωση αυτή, οι προβλεπόμενες στο άρθρο 30 ΕΚ ανάγκες δεν λαμβάνονται υπόψη και γίνονται δεκτοί αποκλειστικά λόγοι αφορώντες την προστασία του

([7]) Βλέπε υπόθεση C-360/14 P, Γερμανία κατά Επιτροπής.

περιβάλλοντος ή του χώρου εργασίας υπό την προϋπόθεση ότι το κράτος μέλος προσκομίζει νέα επιστημονικά αποδεικτικά στοιχεία και ότι η ανάγκη θεσπίσεως νέων εθνικών διατάξεων είναι απόρροια ειδικού προβλήματος του ενδιαφερόμενου κράτους που ανακύπτει μετά την έκδοση του μέτρου εναρμονίσεως.» ([8])

(53) Υπό το πρίσμα της προαναφερθείσας νομολογίας, θα πρέπει να θεωρηθεί ότι ο σκοπός της διάκρισης μεταξύ των παραγράφων 4 και 5 του άρθρου 114 της ΣΛΕΕ είναι η επιβολή υψηλότερων απαιτήσεων αιτιολόγησης σε περιπτώσεις όπου η εναρμόνιση είναι πιο πιθανό να τεθεί σε κίνδυνο, δεδομένου ότι η σχετική εθνική διάταξη δεν ήταν γνωστή στον νομοθέτη κατά τον χρόνο έκδοσης του εναρμονισμένου μέτρου.

(54) Όπως έχει ήδη διαπιστωθεί, οι κοινοποιηθείσες εθνικές διατάξεις είναι σε ισχύ στην παρούσα μορφή τους από το 2005. Συνεπώς, ήταν σε ισχύ κατά τον χρόνο κατάρτισης του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1009 και, ως εκ τούτου, προϋφίσταντο επίσης του εν λόγω κανονισμού.

(55) Επιπλέον, από την εκτίμηση επιπτώσεων που συνοδεύει την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση κανόνων σχετικά με τη διάθεση προϊόντων λίπανσης με σήμανση CE στην αγορά ([9]) καθίσταται προφανές ότι οι κοινοποιηθείσες εθνικές διατάξεις ήταν γνωστές στον νομοθέτη της Ένωσης κατά τον χρόνο κατάρτισης του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1009. Συνεπώς, οι κοινοποιηθείσες εθνικές διατάξεις θα πρέπει να θεωρηθεί ότι προϋπήρχαν υπό το πρίσμα του άρθρου 114 παράγραφος 4 της ΣΛΕΕ.

(56) Όπως επισημάνθηκε ανωτέρω, ο κανονισμός (ΕΕ) 2019/1009 θεωρείται ότι αποτελεί το συναφές μέτρο εναρμόνισης για τη συγκεκριμένη εκτίμηση. Συνεπώς, οι κοινοποιηθείσες εθνικές διατάξεις θα πρέπει να αξιολογηθούν υπό το πρίσμα του εν λόγω κανονισμού. Μένει να εξεταστεί κατά πόσον οι κοινοποιηθείσες εθνικές διατάξεις συνιστούν παρέκκλιση από τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/1009 και εάν είναι πιο αυστηρές από τον εν λόγω κανονισμό.

2.1.2. *Σχετικά με την αυστηρότητα των κοινοποιηθεισών εθνικών διατάξεων σε σχέση με τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/1009*

(57) Ενώ η οριακή τιμή για την περιεκτικότητα των φωσφορικών λιπασμάτων σε κάδμιο που ορίζεται στο σημείο 3 στοιχείο α) σημείο ii) στην ΚΛΠ 1(Β) και στο σημείο 2 στοιχείο α) σημείο ii) στην ΚΛΠ 1(Γ)(Ι) στο παράρτημα Ι μέρος ΙΙ του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1009, από την οποία παρεκκλίνουν οι κοινοποιηθείσες εθνικές διατάξεις, ορίζεται στα 60 mg/kg P_2O_5, οι κοινοποιηθείσες εθνικές διατάξεις καθορίζουν οριακή τιμή 20 mg/kg P_2O_5 για το κάδμιο. Είναι, συνεπώς, σαφές ότι οι κοινοποιηθείσες εθνικές διατάξεις παρεκκλίνουν και είναι πιο αυστηρές από τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1009.

(58) Με βάση τα ανωτέρω, συνάγονται τα ακόλουθα συμπεράσματα: 1) οι κοινοποιηθείσες εθνικές διατάξεις προηγούνται χρονικά του μέτρου εναρμόνισης και ήταν γνωστές στον νομοθέτη κατά τον χρόνο εκπόνησης του μέτρου εναρμόνισης, δηλαδή του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1009. Θα πρέπει επομένως να θεωρηθούν προϋπάρχον μέτρο βάσει του άρθρου 114 παράγραφος 4 της ΣΛΕΕ· και 2) οι κοινοποιηθείσες εθνικές διατάξεις που παρεκκλίνουν από το παράρτημα Ι μέρος ΙΙ ΚΛΠ 1(Β) σημείο 3 στοιχείο α) ii) και ΚΛΠ 1(Γ)(Ι) σημείο 2 στοιχείο α) ii) του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1009 είναι πιο αυστηρές από τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/1009.

(59) Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι η κοινοποίηση που υπέβαλε η Σλοβακική Δημοκρατία είναι παραδεκτή στο σύνολό της βάσει του άρθρου 114 παράγραφος 4 της ΣΛΕΕ.

2.2. **Εκτίμηση πλεονεκτημάτων**

(60) Σύμφωνα με το άρθρο 114 παράγραφος 4 και το άρθρο 114 παράγραφος 6 πρώτο εδάφιο της ΣΛΕΕ, η Επιτροπή οφείλει να εξακριβώσει αν πληρούνται όλοι οι όροι που παρέχουν τη δυνατότητα σε ένα κράτος μέλος να διατηρεί τις εθνικές διατάξεις του οι οποίες παρεκκλίνουν από ενωσιακό μέτρο εναρμόνισης το οποίο προβλέπεται στο εν λόγω άρθρο.

(61) Ειδικότερα, η Επιτροπή πρέπει να εκτιμήσει αν οι κοινοποιηθείσες εθνικές διατάξεις δικαιολογούνται από τις επιτακτικές ανάγκες που αναφέρονται στο άρθρο 36 της ΣΛΕΕ ή έχουν σχέση με την προστασία του περιβάλλοντος ή του περιβάλλοντος εργασίας και δεν υπερβαίνουν τα απαραίτητα για την επίτευξη του επιδιωκόμενου θεμιτού στόχου. Επιπλέον, όταν η Επιτροπή θεωρεί ότι οι εθνικές διατάξεις πληρούν τις παραπάνω προϋποθέσεις, οφείλει να εξακριβώσει, σύμφωνα με το άρθρο 114 παράγραφος 6 της ΣΛΕΕ, αν αποτελούν ή όχι μέσο αυθαίρετων διακρίσεων ή συγκεκαλυμμένο περιορισμό του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών και αν συνιστούν ή όχι εμπόδιο στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

([8]) Υπόθεση C-3/00, Βασίλειο της Δανίας κατά Επιτροπής, σκέψη 58. Για παράδειγμα, επιβεβαιώνεται περαιτέρω στην υπόθεση T-234/04, Βασίλειο των Κάτω Χωρών κατά Επιτροπής, σκέψη 58, στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-366/03 και T-235/04, Land Oberösterreich και Αυστρία κατά Επιτροπής, σκέψη 62, καθώς και στην υπόθεση C-512/99, Γερμανία κατά Επιτροπής, σκέψη 41.

([9]) Βλέπε την εκτίμηση επιπτώσεων που συνοδεύει την πρόταση της Επιτροπής, η οποία αφορούσε ειδικά την οριακή τιμή για το κάδμιο, [SWD (2016) 64 final, τμήμα 2/2]· https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/10102/2016/EN/SWD-2016-64-F1-EN-MAIN-PART-2.PDF· βλέπε ιδίως τις σελίδες 5, 6, 25, 28, 29 και 32, καθώς και το παράρτημα Ι.

(62) Έχοντας υπόψη το χρονικό πλαίσιο που ορίζει το άρθρο 114 παράγραφος 6 της ΣΛΕΕ, η Επιτροπή, όταν εξετάζει αν τα εθνικά μέτρα που κοινοποιούνται δυνάμει του άρθρου 114 παράγραφος 4 της ΣΛΕΕ είναι αιτιολογημένα, πρέπει να βασίζεται στους λόγους που προβάλλει το κράτος μέλος. Το κοινοποιούν κράτος μέλος που επιδιώκει να διατηρήσει τις εθνικές του διατάξεις είναι υπεύθυνο για τη δικαιολόγησή τους.

(63) Ωστόσο, στις περιπτώσεις που η Επιτροπή έχει στη διάθεσή της πληροφορίες βάσει των οποίων το ενωσιακό μέτρο εναρμόνισης από το οποίο παρεκκλίνουν οι κοινοποιηθείσες εθνικές διατάξεις ενδέχεται να πρέπει να επανεξεταστεί, μπορεί να λάβει υπόψη τις πληροφορίες αυτές κατά την αξιολόγηση των κοινοποιηθεισών εθνικών διατάξεων.

2.2.1. *Η θέση της Σλοβακικής Δημοκρατίας*

(64) Η θέση της Σλοβακικής Δημοκρατίας όσον αφορά την περιεκτικότητα των φωσφορικών λιπασμάτων σε κάδμιο με τουλάχιστον 5 % P_2O_5 έχει ως κίνητρο τη μακροπρόθεσμη προστασία του εδάφους και τη συνακόλουθη προστασία της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος.

(65) Επιπλέον, στην κοινοποίησή της στην Επιτροπή, η Σλοβακική Δημοκρατία ανέλυσε τις αναμενόμενες επιπτώσεις της οριακής τιμής σε εθνικό επίπεδο των 60 mg/kg P_2O_5 που ορίζεται στον κανονισμό (ΕΕ) 2019/1009. Η εν λόγω οριακή τιμή προκαλεί σημαντικές ανησυχίες όσον αφορά την προστασία της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος. Το κάδμιο χαρακτηρίζεται ως καρκινογόνος ουσία και ταξινομείται μεταξύ των πλέον τοξικών στοιχείων. Τα φυτά απορροφούν εύκολα το κάδμιο και, κατά αυτό τον τρόπο, το κάδμιο εισέρχεται στην τροφική αλυσίδα. Ως εκ τούτου, η Σλοβακική Δημοκρατία δίνει έμφαση στην ανάγκη περιορισμού της περαιτέρω έκθεσης στο κάδμιο που εισέρχεται στον ανθρώπινο οργανισμό μέσω της τροφής.

(66) Εκτός από τις ανησυχίες για την ανθρώπινη υγεία, η Σλοβακική Δημοκρατία προβάλλει λόγους που σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος και τη μακροπρόθεσμη προστασία των εδαφών της, τα οποία, επειδή είναι στην πλειονότητά τους όξινα ή εξαιρετικά όξινα, είναι πιο επιρρεπή στη συσσώρευση καδμίου και, συνεπώς, χρήζουν μεγαλύτερης προστασίας.

(67) Στο σκεπτικό της, η Σλοβακική Δημοκρατία βασίζεται σε μια σειρά από μελέτες που συνδέουν τη συσσώρευση καδμίου στον ανθρώπινο οργανισμό με διάφορα προβλήματα υγείας, όπως δυσμενείς επιδράσεις στην καρδιά, τους πνεύμονες, τα οστά, τις γονάδες και, ειδικότερα, τα νεφρά, καθώς και με οστεοπόρωση. ([10]) Ομοίως, η Σλοβακική Δημοκρατία βασίζεται επίσης σε διάφορες πηγές σχετικά με τη συσσώρευση καδμίου στο έδαφος. ([11]) Σύμφωνα με αυτές τις πηγές, υπάρχει άμεση σύνδεση μεταξύ της συσσώρευσης καδμίου στο έδαφος, της αναπόφευκτης απορρόφησής του από τα τρόφιμα και τις ζωοτροφές και των δυσμενών επιπτώσεων για την ανθρώπινη υγεία.

(68) Ειδικότερα, υποστηρίζεται ότι ο συντελεστής μεταφοράς καδμίου από το έδαφος στα φυτά εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το pH του εδάφους, και τα όξινα εδάφη παρουσιάζουν τον υψηλότερο κίνδυνο. Όσο πιο όξινο είναι το έδαφος, τόσο μεγαλύτερη ποσότητα καδμίου εισέρχεται σε ένα φυτό (ακόμη και αν το έδαφος έχει αρκετά χαμηλή περιεκτικότητα σε κάδμιο). Στη συνέχεια, το κάδμιο εισέρχεται στην τροφική αλυσίδα ταχύτερα και σε μεγαλύτερες ποσότητες.

(69) Καθώς το κάδμιο είναι ένας μη βιοαποδομήσιμος επιμολυντής, παραμένει στο έδαφος για 75 έως 380 έτη και δεν υπάρχουν μηχανισμοί που θα μπορούσαν να προκαλέσουν τη διάσπασή του. Αντιθέτως, συσσωρεύεται καθώς είναι πολύ λιγότερο κινητικός στο έδαφος απ' ό,τι στον αέρα ή στο νερό. Προσδένεται σε μεγάλο βαθμό στην οργανική ύλη στους επιφανειακούς ορίζοντες του εδάφους. Οι κύριοι παράγοντες που καθορίζουν την κινητικότητα του καδμίου στο έδαφος είναι το pH και ο χούμος του εδάφους, καθώς και η περιεκτικότητά του σε υδατοδιαλυτές οργανικές ουσίες, η παρουσία οξυ-υδροξειδίων και ανταγωνιστικών ιόντων και το υψηλό ποσοστό υγρασίας στο έδαφος.

(70) Πάνω από το 70 % των γεωργικών εδαφών στη Σλοβακία είναι όξινο ή εξαιρετικά όξινο. Συνεπώς, στο πλαίσιο της αξιολόγησης της κινητικότητας του καδμίου στο σύστημα εδάφους-φυτών, το ποσοστό αυτό αποτελεί ιδιαίτερα αρνητικό και σημαντικό παράγοντα.

([10]) Για παράδειγμα, Wexler P., 1999: Encyclopedia of Toxicology. Academic Press, 1999 και υπουργείο Επιχειρηματικότητας και Καινοτομίας της Σουηδίας, θέση της Σουηδίας σχετικά με τους κινδύνους για την ανθρώπινη υγεία που εγκυμονεί το κάδμιο, N2016/02227/JM 14 Σεπτεμβρίου 2016.

([11]) Čurlík J., 2012: Potenciálne toxické stopové prvky a ich distribúcia v pôdach Slovenska [Δυνητικά τοξικά ιχνοστοιχεία και κατανομή τους στα εδάφη της Σλοβακίας]. Faculty of Natural Sciences, Comenius University, Bratislava, σ. 285-287,
(Čurlík, 2012). ΟΟΣΑ, 1994: Cadmium: Risk reduction monograph No 5. Περιβαλλοντική Διεύθυνση ΟΟΣΑ, Paris και Christensen, J. B., Haung, P. M., 1999: Solid phase cadmium and the reaction of aqueous cadmium with soil surfaces. Στο: McLaughlin, M. J., Singh, B.r. (eds) Cadmium and plants. Kluwer Acad. Publ. London. σ. 65-96.

(71) Εκτός από την υψηλή τους οξύτητα, τα εδάφη της Σλοβακίας καθίστανται επίσης ολοένα και φτωχότερα σε οργανική ύλη. Η τακτική και επαρκής απορρόφηση οργανικής ύλης από το έδαφος μπορεί να επιτευχθεί με μια μορφή οργανικής λίπανσης που συνδέεται στενά με την κτηνοτροφία. Η περιεκτικότητα σε οργανικό άνθρακα και η ποιότητα της οργανικής ύλης στα γεωργικά εδάφη της Σλοβακίας έχουν μεταβληθεί σημαντικά από το 1990, όταν ο αριθμός εκτρεφόμενων ζώων άρχισε να μειώνεται. Στην ΕΕ, η Σλοβακική Δημοκρατία είναι μία από τις χώρες με τον χαμηλότερο αριθμό μονάδων ζωικού κεφαλαίου ανά εκτάριο. Ως εκ τούτου, υπάρχει ακόμη ένας λόγος για τον οποίο η δυνατότητα μη αύξησης των επιπέδων του καδμίου στα εδάφη της Σλοβακίας είναι τόσο σημαντική.

(72) Επιπλέον, η Σλοβακική Δημοκρατία επισημαίνει ότι η εξάλειψη ή ο περιορισμός της εισροής καδμίου από φωσφορικά λιπάσματα στη γεωργική γη είναι πολύ μεγάλης σημασίας, διότι ορισμένα από τα εδάφη της έχει διαπιστωθεί ότι παρουσιάζουν υψηλές συγκεντρώσεις καδμίου λόγω διαφόρων παραγόντων, που ποικίλλουν από τη φυσική γεωχημική σύνθεση, την ατμοσφαιρική εναπόθεση μέχρι προγενέστερες βιομηχανικές δραστηριότητες κοντά σε αυτές τις περιοχές. Σε γεωργικές περιοχές, η συγκέντρωση καδμίου είναι κυρίως ανθρωπογενούς προέλευσης και οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στη χρήση φωσφορικών λιπασμάτων. Η περαιτέρω επιβάρυνση του εδάφους στις προαναφερθείσες περιοχές λόγω της χρήσης φωσφορικών λιπασμάτων είναι, συνεπώς, ανεπιθύμητη και θα μπορούσε να οδηγήσει σε δυσμενείς επιπτώσεις για την ανθρώπινη υγεία.

(73) Η συντριπτική πλειονότητα φωσφορικών λιπασμάτων στην αγορά της Σλοβακίας είναι λιπάσματα ΕΚ. Ωστόσο, στην πλειονότητά τους τα λιπάσματα ΕΚ στην αγορά της Σλοβακίας έχουν περιεκτικότητα σε κάδμιο κάτω των 20 mg/kg P_2O_5. Η Σλοβακική Δημοκρατία εκφράζει την ανησυχία ότι, ακόμη και αν το 95 % των εισαγόμενων λιπασμάτων συμμορφώνεται ήδη με τη μελλοντική οριακή τιμή των 60 mg/kg P_2O_5 που καθορίζεται στον κανονισμό (ΕΕ) 2019/1009, υπάρχουν περιοχές στη Σλοβακία όπου η περιεκτικότητα σε κάδμιο αυξάνεται τόσο στο έδαφος όσο και στα γεωργικά προϊόντα. Οι επιπτώσεις αυτής της αύξησης έχουν ήδη οδηγήσει σε αύξηση της περιεκτικότητας των βρεφικών τροφών σε κάδμιο. Επιπλέον, η Σλοβακική Δημοκρατία εκφράζει την ανησυχία ότι το πρότυπο των εισαγωγών θα μεταβληθεί σε βάθος χρόνου με σημαντική αύξηση της εμπορικής διάθεσης προϊόντων με επίπεδα καδμίου υψηλότερα από 20 mg/kg P_2O_5, γεγονός που θα έχει ως αποτέλεσμα περαιτέρω συσσώρευση καδμίου στο έδαφος και επακόλουθη μεταφορά στην τροφική αλυσίδα.

(74) Τέλος, η Σλοβακική Δημοκρατία αναφέρει ότι δεν υπάρχουν παραγωγοί φωσφορικών λιπασμάτων στη Σλοβακία, γεγονός που σημαίνει ότι δεν συντρέχει λόγος να ανησυχεί ότι η παρέκκλιση για την οποία υποβάλλεται αίτηση θα μπορούσε να ωφελήσει κάποιον εθνικό παραγωγό.

2.2.2. *Αξιολόγησης της θέσης της Σλοβακικής Δημοκρατίας*

2.2.2.1. Αιτιολόγηση λόγω επιτακτικών αναγκών κατά την έννοια του άρθρου 36 της ΣΛΕΕ ή της προστασίας του περιβάλλοντος ή του περιβάλλοντος εργασίας

(75) Οι κοινοποιηθείσες εθνικές διατάξεις αποσκοπούν στην επίτευξη υψηλότερου επιπέδου προστασίας της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος από εκείνο που παρέχει ο κανονισμός (ΕΕ) 2019/1009 όσον αφορά την έκθεση σε κάδμιο, αποτρέποντας κατά αυτό τον τρόπο την περαιτέρω συσσώρευση καδμίου στο έδαφος. Ο τρόπος για την επίτευξη αυτού του στόχου είναι η διατήρηση χαμηλότερης μέγιστης οριακής τιμής καδμίου στα φωσφορικά λιπάσματα που περιέχουν τουλάχιστον 5 % κατά μάζα P_2O_5 έναντι της εναρμονισμένης οριακής τιμής που καθορίζεται στον κανονισμό (ΕΕ) 2019/1009.

(76) Όσον αφορά την προστασία της ανθρώπινης υγείας, θα πρέπει να σημειωθεί ότι το κάδμιο είναι ένα μη απαραίτητο και τοξικό στοιχείο για τους ανθρώπους και δεν παρέχει κανένα όφελος για τα φυτά ή τα ζώα. Ειδικότερα, το οξείδιο του καδμίου έχει ταξινομηθεί ως καρκινογόνος ουσία στην κατηγορία 2 σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1272/2008 ([12]).

(77) Η παρουσία καδμίου σε φυτά και η πρόσληψη καδμίου από τρόφιμα θα μπορούσε ενδεχομένως να οδηγήσει μακροπρόθεσμα σε δυσμενείς επιπτώσεις για την ανθρώπινη υγεία. Επιπλέον, το κάδμιο, μόλις απορροφηθεί από τον ανθρώπινο οργανισμό, διατηρείται αποτελεσματικά και συσσωρεύεται στον οργανισμό καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής. ([13])

(78) Το κάδμιο μπορεί να προκαλέσει βλάβη στα νεφρά, προκαλώντας υπερβολική παραγωγή πρωτεϊνών στα ούρα. Η διάρκεια και το επίπεδο έκθεσης στο κάδμιο καθορίζουν τη σοβαρότητα των επιπτώσεων. Η σκελετική βλάβη είναι άλλη μία σημαντική επίπτωση της χρόνιας έκθεσης σε κάδμιο σε επίπεδα κάπως υψηλότερα από εκείνα στα οποία η πρωτεΐνη στα ούρα θα μπορούσε να είναι αποτελεί πρώιμο δείκτη. Το κάδμιο αποθηκεύεται κυρίως στο ήπαρ και τα νεφρά, η αποβολή του είναι αργή, με αποτέλεσμα να μπορεί να παραμείνει στον ανθρώπινο οργανισμό για δεκαετίες.

([12]) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1272/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, για την ταξινόμηση, την επισήμανση και τη συσκευασία των ουσιών και των μειγμάτων, την τροποποίηση και την κατάργηση των οδηγιών 67/548/ΕΟΚ και 1999/45/ΕΚ και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1907/2006 (ΕΕ L 353 της 31.12.2008, σ. 1).

([13]) Βλέπε την επιστημονική έκθεση της Ευρωπαϊκής Αρχής για την Ασφάλεια των Τροφίμων σχετικά με την «Διατροφική έκθεση του ευρωπαϊκού πληθυσμού στο κάδμιο» (2012), στη διεύθυνση:https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/scientific_output/files/main_documents/2551.pdf, (*EFSA Journal* 2012·10(1).

(79) Το ευρύ κοινό εκτίθεται στο κάδμιο από πολλαπλές πηγές, συμπεριλαμβανομένου του καπνίσματος. Για τον μη καπνίζοντα πληθυσμό, τα τρόφιμα αντιπροσωπεύουν την πλέον σημαντική πηγή πρόσληψης καδμίου. Το κάδμιο είναι πρωτίστως τοξικό για τα νεφρά, ωστόσο μπορεί να προκαλέσει επίσης αφαλάτωση των οστών και έχει συσχετιστεί στατιστικά με αυξημένο κίνδυνο καρκίνου του πνεύμονα, του ενδομητρίου, της ουροδόχου κύστης και του μαστού. ([14]) Επιπλέον, δεν μπορούν να αποκλειστούν οι κίνδυνοι για την υγεία των ενήλικων καπνιστών και των ατόμων που έχουν χαμηλά αποθέματα σιδήρου και/ή ζουν κοντά σε βιομηχανικές πηγές ([15]).

(80) Επιπλέον, εκτός από τις επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία, η περαιτέρω συσσώρευση καδμίου στα εδάφη θα μπορούσε να έχει αρνητικές επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα του εδάφους και, συνεπώς, στις λειτουργίες του εδάφους (π.χ. φθορά της οργανικής ύλης), καθώς και στην ποιότητα των υπόγειων υδάτων μέσω της απόπλυσης εδαφών. Τόσο η τοξικότητα όσο η βιοδιαθεσιμότητα του καδμίου επηρεάζονται από τα χαρακτηριστικά του εδάφους. Η κινητικότητα και η βιοδιαθεσιμότητα του καδμίου είναι μεγαλύτερες στα περισσότερο όξινα εδάφη και μικρότερες στα κρητιδικά/ασβεστώδη εδάφη. Λαμβάνοντας υπόψη ότι: 1) περίπου το 70 % των γεωργικών εδαφών στη Σλοβακία είναι όξινο ή εξαιρετικά όξινο· 2) τα γεωργικά εδάφη της Σλοβακίας καθίστανται ολοένα και πιο φτωχά σε οργανική ύλη λόγω των μικρών αριθμών εκτρεφόμενων ζώων στη Σλοβακία· και 3) τα εδάφη στη Σλοβακία έχουν ήδη μολυνθεί σε μεγάλο βαθμό με κάδμιο λόγω των διαφόρων παραγόντων που περιγράφονται ανωτέρω, μπορούμε να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι υπάρχει μια κατάσταση ειδικά στο συγκεκριμένο κράτος μέλος η οποία το καθιστά επιρρεπές στη συσσώρευση καδμίου στα εδάφη.

(81) Ανησυχίες σχετικά με τους κινδύνους που εγκυμονεί το κάδμιο για την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον έχουν ήδη εκφραστεί από το Συμβούλιο στο ψήφισμά του της 25ης Ιανουαρίου 1988 ([16]). Το Συμβούλιο επισήμανε πόσο σημαντικό είναι να μειωθεί η εισροή καδμίου στα εδάφη από όλες τις πηγές, συμπεριλαμβανομένων των διάχυτων πηγών (π.χ. ατμοσφαιρικές εναποθέσεις, φωσφορικά λιπάσματα, ίλυς καθαρισμού λυμάτων κ.λπ.), μεταξύ άλλων «με κατάλληλα μέτρα ελέγχου της περιεκτικότητας των φωσφορικών λιπασμάτων σε κάδμιο, βασισμένων σε κατάλληλη και όχι υπερβολικά δαπανηρή τεχνολογία, λαμβάνοντας υπόψη τις περιβαλλοντικές συνθήκες στις διάφορες περιοχές της Κοινότητας,».

(82) Το 2002, η επιστημονική επιτροπή για την υγεία και τους περιβαλλοντικούς κινδύνους κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η οριακή τιμή των 40 mg/kg P_2O_5 ή περισσότερο θα οδηγούσε σε συσσώρευση καδμίου στην πλειονότητα των εδαφών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αντιθέτως, οριακή τιμή 20 mg/kg P_2O_5 ή λιγότερο δεν αναμένεται να οδηγήσει σε μακροπρόθεσμη συσσώρευση στο έδαφος σε διάστημα 100 ετών, εάν δεν ληφθούν υπόψη άλλες εισροές καδμίου.

(83) Στην αιτιολογική σκέψη 15 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2003/2003 η Επιτροπή είχε ήδη ανακοινώσει την πρόθεσή της να ρυθμίσει το ζήτημα της τυχαίας παρουσίας καδμίου στα ανόργανα λιπάσματα.

(84) Η Επιτροπή, στην πρότασή της για τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/1009, ([17]) με βάση τα επιστημονικά δεδομένα που ήταν διαθέσιμα κατά την αξιολόγηση των επιπτώσεων, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το μεταλλικό κάδμιο και το οξείδιο του καδμίου μπορεί εν γένει να ενέχουν σοβαρούς κινδύνους για την υγεία. Η Επιτροπή πρότεινε τον καθορισμό οριακής τιμής 60 mg/kg P_2O_5 στα φωσφορικά λιπάσματα και τη σταδιακή μείωση αυτής της οριακής τιμής στα 20 mg/kg P_2O_5 εντός 12 ετών από την έναρξη της εφαρμογής του νέου κανονισμού.

(85) Υπάρχει επίσης γενική συμφωνία ότι το κάδμιο στα λιπάσματα είναι, με μεγάλη διαφορά, η σημαντικότερη πηγή εισροής του καδμίου στο έδαφος και στην τροφική αλυσίδα. ([18]) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2019/1009 καθορίζει οριακή τιμή 60 mg/kg P_2O_5, η οποία θα εφαρμόζεται από τις 16 Ιουλίου 2022. Η μεγάλη πλειονότητα των λιπασμάτων που είναι διαθέσιμα στην ευρωπαϊκή αγορά συμμορφώνεται ήδη με αυτή την οριακή τιμή. Παρότι η θέσπιση αυτής της οριακής τιμής είναι ένα βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση, με βάση τα διαθέσιμα επιστημονικά δεδομένα, δεν είναι πιθανό να επιφέρει μακροπρόθεσμα σημαντική μείωση της συσσώρευσης του καδμίου στα εδάφη.

(86) Αναγνωρίζοντας την ανάγκη για μια πιο φιλόδοξη εναρμονισμένη οριακή τιμή για το κάδμιο στα φωσφορικά λιπάσματα στο μέλλον, ο κανονισμός (ΕΕ) 2019/1009 προβλέπει για την Επιτροπή την υποχρέωση επαναξιολόγησης αυτών των οριακών τιμών με σκοπό τη μείωσή τους, εάν είναι εφικτό.

(87) Βάσει των ανωτέρω, πρέπει να θεωρηθεί ότι η μέγιστη οριακή τιμή που προβλέπεται στις κοινοποιηθείσες εθνικές διατάξεις δικαιολογείται από την ανάγκη προστασίας της ανθρώπινης υγείας και ζωής και του περιβάλλοντος.

([14]) *EFSA Journal* 2012·10(1).

([15]) Έκθεση της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εκτίμηση κινδύνου όσον αφορά το κάδμιο και το οξείδιο του καδμίου, όπως παρατίθεται στο έγγραφο SWD(2016) 64 final, σ. 11.

([16]) ΕΕ C 30 της 4.2.1988, σ. 1.

([17]) COM/2016/0157 final — 2016/084 (COD).

([18]) Βλέπε μελέτη «Revisiting and updating the effect of phosphate fertilizers to cadmium accumulation in European agricultural soils» (Επαναξιολόγηση και επικαιροποίηση των επιπτώσεων των φωσφορικών λιπασμάτων στη συγκέντρωση καδμίου στα ευρωπαϊκά γεωργικά εδάφη) των Erik Smolders και Laetitia Six, η οποία ανατέθηκε από τη Fertilizers Europe το 2013 και δημοσιεύθηκε στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/health/scientific_committees/environmental_risks/docs/scher_o_168_rd_en.pdf.

2.2.2.2. Απουσία αυθαίρετων διακρίσεων, συγκεκαλυμμένου περιορισμού του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών ή εμποδίου στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς

α) Απουσία αυθαίρετων διακρίσεων

(88) Το άρθρο 114 παράγραφος 6 της ΣΛΕΕ υποχρεώνει την Επιτροπή να εξακριβώσει αν η διατήρηση των κοινοποιηθέντων μέτρων αποτελεί ή όχι μέσο αυθαίρετων διακρίσεων. Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου ([19]), για να μην υπάρχουν διακρίσεις, συγκρίσιμες καταστάσεις δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται με διαφορετικό τρόπο και διαφορετικές καταστάσεις δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο, εκτός αν δικαιολογείται αντικειμενικά. Απουσία διακρίσεων σημαίνει ότι οι εθνικοί περιορισμοί στο εμπόριο δεν μπορούν να χρησιμοποιούνται κατά τρόπο που δημιουργεί διακρίσεις εις βάρος προϊόντων που προέρχονται από άλλα κράτη μέλη.

(89) Η Σλοβακική Δημοκρατία έχει αναφέρει ότι δεν πραγματοποιείται επί του παρόντος παραγωγή φωσφορικών λιπασμάτων στη Σλοβακία. Επιπλέον, η Επιτροπή σημειώνει ότι, σε περίπτωση που πραγματοποιηθεί τέτοια παραγωγή στη Σλοβακία στο μέλλον, οι κοινοποιηθείσες εθνικές διατάξεις θα εφαρμοστούν σε κάθε περίπτωση τόσο στα εγχώρια προϊόντα όσο και στα προϊόντα που παρασκευάζονται σε άλλα κράτη μέλη. Εφόσον δεν υπάρχει αποδεικτικό στοιχείο περί του αντιθέτου, μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι οι κοινοποιηθείσες εθνικές διατάξεις δεν συνιστούν μέσο αυθαίρετων διακρίσεων.

β) Απουσία συγκεκαλυμμένου περιορισμού του εμπορίου

(90) Τα εθνικά μέτρα, τα οποία ορίζουν πιο αυστηρές προϋποθέσεις για τη διάθεση στην αγορά προϊόντων από εκείνες οποιουδήποτε κανονισμού της Ένωσης, συνιστούν συνήθως εμπόδιο στο εμπόριο, διότι ορισμένα από τα προϊόντα που διατίθενται νομίμως στην αγορά στην υπόλοιπη Ένωση δεν αναμένεται, λόγω της εθνικής διάταξης, να διαθέτουν στην αγορά του οικείου κράτους μέλους. Σκοπός των προϋποθέσεων που καθορίζει το άρθρο 114 παράγραφος 6 της ΣΛΕΕ είναι να μην εφαρμόζονται, για ακατάλληλους λόγους, περιορισμοί βάσει των κριτηρίων που προβλέπονται στις παραγράφους 4 και 5 του εν λόγω άρθρου και να μην συνιστούν αυτοί στην πράξη οικονομικά μέτρα που θα παρεμπόδιζαν τις εισαγωγές προϊόντων από άλλα κράτη μέλη, δηλαδή ένα μέσο έμμεσης προστασίας της εθνικής παραγωγής ([20]).

(91) Δεδομένου ότι οι κοινοποιηθείσες εθνικές διατάξεις επιβάλλουν επίσης αυστηρότερη οριακή τιμή όσον αφορά την περιεκτικότητα των φωσφορικών λιπασμάτων σε κάδμιο σε επιχειρήσεις σε άλλα κράτη μέλη σ' έναν κατά τα άλλα εναρμονισμένο τομέα, είναι σε θέση να αποτελέσουν συγκεκαλυμμένο περιορισμό στο εμπόριο ή εμπόδιο στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

(92) Εάν δεν υπάρχουν στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι οι εθνικές διατάξεις συνιστούν πράγματι μέτρο που αποβλέπει στην προστασία της εθνικής παραγωγής, μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι δεν συνιστούν συγκεκαλυμμένο περιορισμό του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών. Ως εκ τούτου, εναπόκειται στην Επιτροπή να εξετάσει κατά πόσον οι κοινοποιηθείσες εθνικές διατάξεις θέτουν εμπόδιο στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

γ) Απουσία εμποδίων στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς

(93) Το άρθρο 114 παράγραφος 6 της ΣΛΕΕ υποχρεώνει την Επιτροπή να εξακριβώνει κατά πόσον η διατήρηση των κοινοποιηθέντων μέτρων θέτει εμπόδιο στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς ή όχι. Ο όρος δεν δύναται να ερμηνευθεί κατά τρόπο που να αποτρέπει την έγκριση οποιουδήποτε εθνικού μέτρου ικανού να επηρεάσει τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Πράγματι, κάθε εθνικό μέτρο που παρεκκλίνει από ένα μέτρο εναρμόνισης το οποίο αποβλέπει στην εγκαθίδρυση και τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς συνιστά ουσιαστικά μέτρο ικανό να επηρεάσει την εσωτερική αγορά. Κατά συνέπεια, για να διαφυλαχθεί ο ωφέλιμος χαρακτήρας της διαδικασίας που ορίζεται στο άρθρο 114 της ΣΛΕΕ, η έννοια του εμποδίου στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς πρέπει, στο πλαίσιο του άρθρου 114 παράγραφος 6 της ΣΛΕΕ, να γίνεται αντιληπτή ως δυσανάλογη συνέπεια σε σχέση με τον επιδιωκόμενο στόχο ([21]).

([19]) Π.χ. υπόθεση C-492/14, Essent Belgium, σκέψη 80· απόφαση (ΕΕ) 2018/702 της Επιτροπής, της 8ης Μαΐου 2018, σχετικά με εθνικές διατάξεις που κοινοποίησε η Δανία για την προσθήκη νιτρωδών σε ορισμένα προϊόντα κρέατος, αιτιολογική σκέψη 52 (ΕΕ L 118 της 14.5.2018, σ. 7)· απόφαση 2006/348/ΕΚ της Επιτροπής, της 3ης Ιανουαρίου 2006, σχετικά με τις εθνικές διατάξεις που κοινοποίησε η Δημοκρατία της Φινλανδίας δυνάμει του άρθρου 95 παράγραφος 4 της συνθήκης ΕΚ σχετικά με τη μέγιστη επιτρεπόμενη περιεκτικότητα των λιπασμάτων σε κάδμιο, αιτιολογική σκέψη 38 (ΕΕ L 129 της 17.5.2006, σ. 25)· απόφαση 2006/347/ΕΚ της Επιτροπής, της 3ης Ιανουαρίου 2006, σχετικά με τις εθνικές διατάξεις που κοινοποίησε το Βασίλειο της Σουηδίας δυνάμει του άρθρου 95 παράγραφος 4 της συνθήκης ΕΚ σχετικά με τη μέγιστη επιτρεπόμενη περιεκτικότητα των λιπασμάτων σε κάδμιο, αιτιολογική σκέψη 39 (ΕΕ L 129 της 17.5.2006, σ. 19)· απόφαση 2006/349/ΕΚ της Επιτροπής, της 3ης Ιανουαρίου 2006, σχετικά με τις εθνικές διατάξεις που κοινοποίησε η Δημοκρατία της Αυστρίας δυνάμει του άρθρου 95 παράγραφος 4 της Συνθήκης ΕΚ σχετικά με τη μέγιστη επιτρεπόμενη περιεκτικότητα των λιπασμάτων σε κάδμιο, αιτιολογική σκέψη 39 (ΕΕ L 129 της 17.5.2006, σ. 31).

([20]) Απόφαση (ΕΕ) 2018/702, αιτιολογική σκέψη 54· απόφαση 2006/348/ΕΚ, αιτιολογική σκέψη 40· απόφαση 2006/347/ΕΚ, αιτιολογική σκέψη 41· απόφαση 2006/349/ΕΚ, αιτιολογική σκέψη 41.

([21]) Απόφαση (ΕΕ) 2018/702, αιτιολογική σκέψη 55· απόφαση 2006/348/ΕΚ, αιτιολογική σκέψη 42· απόφαση 2006/347/ΕΚ, αιτιολογική σκέψη 43· απόφαση 2006/349/ΕΚ, αιτιολογική σκέψη 43.

(94) Για να αξιολογηθεί κατά πόσον οι κοινοποιηθείσες εθνικές διατάξεις είναι κατάλληλες και αναγκαίες για την επίτευξη του στόχου τους πρέπει να ληφθούν υπόψη ορισμένοι παράγοντες. Η Επιτροπή πρέπει να αξιολογήσει κατά πόσον το επίπεδο προστασίας που παρέχει η οριακή τιμή για το κάδμιο που καθορίζεται στις κοινοποιηθείσες εθνικές διατάξεις είναι υψηλότερο από το επίπεδο προστασίας που παρέχει το μέτρο εναρμόνισης και αποτελεσματικό για την προστασία της ανθρώπινης υγείας και ζωής, αφενός, και του περιβάλλοντος, αφετέρου.

(95) Οι κοινοποιηθείσες εθνικές διατάξεις έχουν ως στόχο την προστασία της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος αποτρέποντας τη συσσώρευση καδμίου στο έδαφος. Στην κοινοποίησή της στην Επιτροπή, η Σλοβακική Δημοκρατία δικαιολογεί τον αναγκαίο χαρακτήρα της παρέκκλισης αναφερόμενη στις ειδικές περιστάσεις που αφορούν την υψηλή οξύτητα και τη μικρή ποσότητα οργανικής ύλης στα γεωργικά εδάφη της Σλοβακίας, καθώς και στις επακόλουθες αρνητικές επιπτώσεις στα επίπεδα καδμίου του εδάφους και στην υγεία του εθνικού πληθυσμού. Περίπου το 70 % των γεωργικών εδαφών της Σλοβακίας είναι όξινο ή εξαιρετικά όξινο και πολλά εξ αυτών καθίστανται ολοένα και φτωχότερα σε οργανική ύλη, γεγονός που δημιουργεί μια κατάσταση που προσιδιάζει στο συγκεκριμένο κράτος μέλος και το καθιστά ιδιαίτερα επιρρεπές στη συσσώρευση καδμίου στο έδαφος.

(96) Εξάλλου, μια μέγιστη οριακή τιμή έως 20 mg/kg P_2O_5 όσον αφορά τη συγκέντρωση καδμίου στα λιπάσματα έχει προσδιοριστεί ως αποτελεσματική για την αποτροπή της μακροπρόθεσμης συσσώρευσης καδμίου στο έδαφος σε βάθος 100 ετών.

(97) Λαμβανομένων επίσης υπόψη των στοιχείων που σχετίζονται με τις ειδικές συνθήκες της Σλοβακικής Δημοκρατίας, οι κοινοποιηθείσες εθνικές διατάξεις μπορούν να θεωρηθούν αναγκαίες για την επίτευξη των επιδιωκόμενων στόχων.

(98) Επιπλέον, η Σλοβακική Δημοκρατία υποστηρίζει ότι η πλειονότητα των λιπασμάτων που διατίθενται στην αγορά έχουν περιεκτικότητα σε κάδμιο κάτω από το όριο των 20 mg/kg P_2O_5, παρόλο που αυτό δεν αποτελεί προς το παρόν απαίτηση για τα λιπάσματα ΕΚ. Ως εκ τούτου, η θέσπιση οριακής τιμής 20 mg/kg P_2O_5 δεν θα προκαλέσει σημαντική αποδιοργάνωση της αγοράς.

(99) Η εφαρμογή άλλων μέτρων όπως οι περιορισμοί στη χρήση θα ήταν πολύ δύσκολο να ελεγχθούν στην πράξη και δεν θα επιτύγχαναν τον επιδιωκόμενο σκοπό. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η διατήρηση των κοινοποιηθεισών εθνικών διατάξεων δεν είναι δυσανάλογη και δεν συνιστά εμπόδιο στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς κατά την έννοια του άρθρου 114 παράγραφος 6 της ΣΛΕΕ.

(100) Βάσει της ανωτέρω ανάλυσης, η Επιτροπή θεωρεί ότι πληρούται ο όρος που αφορά την απουσία εμποδίου για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

2.2.2.3. Χρονικός περιορισμός

(101) Προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι οι κοινοποιηθείσες εθνικές διατάξεις και το πιθανό εμπόδιο στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς περιορίζονται στο απολύτως αναγκαίο για την επίτευξη των στόχων που επιδιώκει η Σλοβακική Δημοκρατία, η εθνική παρέκκλιση θα πρέπει να περιοριστεί χρονικά. Η παρέκκλιση θα παύσει να είναι αναγκαία εάν, στο μέλλον, η εναρμονισμένη οριακή τιμή οριστεί στο επίπεδο της οριακής τιμής της Σλοβακίας ή σε χαμηλότερο επίπεδο.

(102) Η εναρμονισμένη οριακή τιμή μπορεί να οριστεί στο επίπεδο της οριακής τιμής της Σλοβακίας ή σε χαμηλότερο επίπεδο μόνο μέσω απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου βάσει πρότασης της Επιτροπής, για παράδειγμα, στο πλαίσιο της επανεξέτασης που αναφέρεται στο άρθρο 49 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1009. Συνεπώς, η περίοδος για την οποία χορηγείται η παρέκκλιση δεν θα πρέπει να περιοριστεί σε συγκεκριμένη ημερομηνία από την παρούσα απόφαση, αλλά να ευθυγραμμιστεί με τέτοια μελλοντική απόφαση του νομοθέτη.

(103) Αυτό συνάδει με το άρθρο 3 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1009, το οποίο προβλέπει ότι οι παρεκκλίσεις από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2003/2003 σύμφωνα με το άρθρο 114 παράγραφος 4 της ΣΛΕΕ σε σχέση με την περιεκτικότητα σε κάδμιο μπορούν να συνεχίσουν να εφαρμόζονται μέχρις ότου εφαρμοστούν σε ενωσιακό επίπεδο εναρμονισμένες οριακές τιμές για την περιεκτικότητα των φωσφορικών λιπασμάτων σε κάδμιο, οι οποίες θα είναι ίσες ή χαμηλότερες από τις εθνικές οριακές τιμές.

(104) Η έγκριση των κοινοποιηθεισών εθνικών διατάξεων θα πρέπει, συνεπώς, να εφαρμόζεται μέχρις ότου εφαρμοστεί σε ενωσιακό επίπεδο αναθεωρημένη εναρμονισμένη οριακή τιμή ίση ή χαμηλότερη από την οριακή τιμή της Σλοβακίας.

3. **ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ**

(105) Με βάση τα ανωτέρω, θα πρέπει να συναχθεί το συμπέρασμα ότι το αίτημα της Σλοβακικής Δημοκρατίας για διατήρηση των εθνικών διατάξεων που παρεκκλίνουν από τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/1009, όπως υποβλήθηκε στις 9 Αυγούστου 2019, είναι παραδεκτό.

(106) Επιπλέον, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι κοινοποιηθείσες εθνικές διατάξεις:

— δικαιολογούνται από τις ανάγκες προστασίας του περιβάλλοντος και της υγείας του ανθρώπου,

— είναι ανάλογες των επιδιωκόμενων στόχων,

— δεν αποτελούν μέσο αυθαίρετων διακρίσεων,

— δεν συνιστούν συγκεκαλυμμένο περιορισμό του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών.

(107) Συνεπώς, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι κοινοποιηθείσες εθνικές διατάξεις μπορούν να εγκριθούν,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Εγκρίνονται οι εθνικές διατάξεις που κοινοποίησε η Σλοβακική Δημοκρατία δυνάμει του άρθρου 114 παράγραφος 4 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες παρεκκλίνουν από τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/1009 όσον αφορά την περιεκτικότητα των φωσφορικών λιπασμάτων σε κάδμιο, και συγκεκριμένα η απαγόρευση της διάθεσης στη σλοβακική αγορά φωσφορικών λιπασμάτων που περιέχουν τουλάχιστον 5 % P_2O_5 κατά μάζα και τα οποία αναφέρονται στο σημείο 3 στοιχείο α) ii) στην ΚΛΠ 1(Β) και στο σημείο 2 στοιχείο α) ii) στην ΚΛΠ 1(Γ)(Ι) στο παράρτημα Ι του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1009, με περιεκτικότητα σε κάδμιο που υπερβαίνει τα 20 mg/kg P_2O_5, μέχρις ότου εφαρμοστεί σε ενωσιακό επίπεδο αναθεωρημένη εναρμονισμένη οριακή τιμή ίση με την οριακή τιμή της Σλοβακίας ή χαμηλότερη από αυτή.

Άρθρο 2

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στη Σλοβακική Δημοκρατία.

Βρυξέλλες, 6 Αυγούστου 2020.

Για την Επιτροπή
Thierry BRETON
Μέλος της Επιτροπής